

Megjelenik a lap **Temesvárott** minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp.

Fél évre 3 ft. pp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 69. szám, első emelet.

DELEJTŐ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Előfizetheti helyben a szerkesztőségénél, vagy a helybeli könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beigtatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. krajcárnyi díj számítatik.

Kiadó hivatal: belváros, ellenőri utca 62. szám Heil Adolf könyvnyomozó intézetében.

Kedd, september 21. 1858.

12. szám.

Első évi folyam.

A fényüzés.

Nyári vásárunk napjai lezajlottak, még csak a vele elégedetlenek panasza van fön belöle. Már évek óta nem volt oly vásárunk mely a kereskedők, iparosok megegedését kivívta volna. Mindig csak a sok sátor, a vevők pedig: „raro nantes“. Hanem a fényüzési, s főleg a pipere cikkek kivételt képeznek; ezek folyvást nagy kelendőségnek örvendenek, mert a fényüzés már áttört minden korlátokat. Egy nyári hölgykalap 40—50 pfton el tud kelni, még pedig a nélkül hogy főrangu főre kelljen várnia. Így tovább arány szerint, a többi női piperék, abroncsok, ékszerek.

A lélek elborul a jövő felől ily jelenségekre. Az általánossá lett fényvágy — ezen fényes jelzője a belső ürességnek — semmi jót nem jelez a jövőről. Ha meggondoljuk hogy nemzeti nagyságunk, dicsőségünk, egy felől erkölcsi szellemi erőn, más felől a vagyonosság lábán állhat meg egyedül, és csak ezeken fejlődhetik biztosan, méltó helyet elfoglalandó az egyetemes emberiség családkörében, melynek lenni vagy nem lenni féle versenye most inkább folyamatba indult mint valaha, lehetlen a nemzeti fölvirágzáson sürgő léleknek, el nem borulni a könnyelmű, és vétkes pazarlással karöltve járó- és — ismétlem — már minden korlátokon túl csapongó s általánossá lett fényüzésen. Különös! — Sokan a régi bölcsnek leckéjét soha nem hallották s nem is olvasták, még is eléggé bölcsek csak annyi vagyonnal birni mennyit magokkal hordozhatnak, sőt sokan ezen bölcsességben annyira haladtak hogy még az sem tulajdonuk a mit magukra ruháztak, adósak lévén annak árával. Nem túl csapong-e ez minden korlátokon? — A történelem mely a világ tanító mestere, de melytől senki sem akar tanulni, azt mutatja hogy fegyver miatt egy nép sem pusztult el, de a fényüzéssel járó erkölcsi súlyedés, nagy, hatalmas, és dicső államokat rohasztott és enyésztetett el. Mig Roma nagyjai egyszerűen éltek, s az eke szarva mellől is hivattak az állam kormányára, mig a honfrierneknél egyéb fényt nem ismertek, — törvényt irtak a félvilágnak; mikor pedig a római nagyok egyetlen ebédje ezrekbe kezdett kerülni, akkor „Róma ledült s rabigába görbedt.“ A világtörténet folyvást ismétli magát, hasonló okok hasonló eredményeket hoznak elő,

s e tekintetben valóban „ninesen új dolog a nap alatt.“ Ezért lehetne az életnek legbölcsebb tanító-mestere a történelem, ha tanulni akarnának tőle. — Nem vagyok általános ellene a fényüzésnek; a kellő korlátok között, meg van ennek is jótékony hatása a közre nézve, ha szintén egyesek elszedülten buknak is általa. Egy népnek sincs több oka e korlátokra vetni szemeit mint min népünknek, kik a fényüzés minden cikkeit más népektől vesszük, és méreg drágán fizetjük, kik hogy a legvilágosb példát hozzam föl — selymet nem termelünk, s az egyellent a mit — per eminentiam — termelünk, gabonánkat, a selyemért — mely nélkül legutolsó szolgálónk is boldogtalannak érzi magát, legalább százötven száztoli veszteséggel adjuk. — Napfény világos hogy ilyen ut, sem anyagi gazdagodásra sem szellemi nagyságra, nemzeti dicsőségre nem viszen. — A költő rémletes jóslata „a nagyszerű halál“ még hagyna fön, és biztosítva elmulásunk után is dicsőséget nevünknek, de a fényüzés, kéjelgés, elpuhulás — s ezek nyomán az erkölcsi elsüllyedés, olyan iszapba merithetnek, mely a dicsőségnek még füstjét sem hozná nevünkre. Gondolkozzunk és eszméljünk a jelekre a mig időnk van! Nem csak költői kép az a mit Berzsenyi mély érzéssel megírt, hogy az erős tölgyet mely századok viharaival dacol, a benne termő férgnek megörlik. Legyünk bár milyen erőteljes és egészséges nép, de a fényüzés s az azzal együttjáró erkölcsi súlyedés, bizonyos veszélyre viendené, előbb az egyes családokat, aztán — mivel ezek alkotják az egészet — népünket. Már szükségesek a mentőszerek. — Mik volnának ezek? Törvények a fényüzés ellen? — Meghatározandó-e: ki milyen életmódot folytasson? milyen ruhát viseljen az ur, a szolga, az urnő, a szolgáló? — — Nem. — Törvények nem birnak népeket átalakító erővel. — A fényüzés nem csak az ujkor bűne. Sokszor küzdött már ez pozitív törvényekkel, és mindig diadalmasan, mert a törvénytevők nem adtak az ügyben jó példát. — Ime rá jövőnk az orvosszerre: a nagyok, az előkelők jó példája volna az egyedül, a mi a már kór-ságos jelekben mutatkozó fényüzés ellen legbiztosabb gyógyszer lehetne.

„A példák ragádnak“ — mondja egy latin szójárás. — Kiegészithetjük e szójarást azzal, hogy a példák jóra és rözra egyaránt ragadják az embert —

ezen csodálatos fél állatot, kiről — tulzottan bár — de nem merőben alaptalanul, állítják némely természetvizsgálók hogy a majmokkal rokon fajú volna. A mint néhány év előtt, a párisi divatkirálynő halántékáját kétfelől szarvvá kidagasztotta, s hátra felé csigázta, csakhamar néhány nap múlva nálunk is, előbb az urnők, azután szobaleányaik, ily furcsán kiduzzasztott, és elkínzott fővel jelentek meg az utcán. Nem érzek kedvet sem hivatást magamban a szép főekkel, e divat fölött vitát kezdeni, mert ugy is tudom nekik kellene hagynom az utolsó szót, legyen elég röviden annyit megsugnom hogy minél többet kinozza valaki haját, annál hamarabb, és bizonyosabban számolhat megkopaszodásra. Egyébaránt az egészséget csak az arra való bizonyosságul hoztam föl, hogy az előkelők példája magával ragadja a sokaságot jóra mint rosszra. Az előkelők, s gazdagok példája ragadta fényüzésre a közrendűeket; amazok bírják míg lehet, s ezek nyomról nyomra utánok rohannak, s ezek mint azok mihelyt nem fogják bírhatni a fényezés szomszárának kielégítését, és arról lemondani sem tudván azonnal, nemtelen és tiltott eszközöktől sem rettennek vissza hogy esztelen szenvedélyeiket minden áron kielégíthessék. Ebben áll a fényezés veszélye tulajdonképen. Az előkelők, a gazdagok sincsenek biztosítva e veszély ellen, mert több mint elég tegnapi dus gazdagot látunk, már ma csőd alatt, s börtönben. Milyen nehéz kín pedig, egy kényelemben, bövségben élt családnak, egyszerre csak a nélkülözés sanyaruságába mélyen alábukni, midőn az apa, s az anya esztelen és vétkes pazarlásáért az ártatlan gyermekeknek kell szenvedni! — Rettenő büntetése ez a bűnnek de természetes. A természet irgalmat nem esmér, kérlelhetlenül sújtja az ő szent törvényei ellen vétkezőket. — Gondolkozzunk a míg nem késő! -- A fényzők rendszeren azon tévelygésben élnek hogy az embernek — férfiu vagy nő mindegy — mint embernek ékszerek, fényes öltönyök, drága butorzat, fényes batár és lovak, pompás lakomák stb. nélkül, semmi érdeme, becse és dicsősége nincs, nem lehet. Ugyan mérjük meg, számítsuk ki viszonzásul, az ilyen véleményben élő embernek árbecsét, mert ennek ára van: éppen annyit ér ő a mennyi áru ékszere, vagyona stb. vagyon. többet nem. Attila egyszerűen élt, századokra szól dicsősége, pedig fatárból ebédelt. Igaz hogy csak harci és hódítói dicsőséget ért, de az ő kora mást, nagyobbbat nem ismert, és ő elérte azt. A dicsőség mezeje már ma sokkal nagyobb terjedelmű, több aratást nyújt, miért mondjátok hát: hogy csak az miénk a mit főlemésztlünk, a mit élvezünk, a mit elviselünk. — Ellenkezőleg: minél okosabban, és egyszerűbben éltek, annál több marad fön nektek a valódi dicsőség gyümölcszeinek megszerzethetésére.

Képtelennek látszó de igaz állítás hogy: könnyebb szereznii, mint okosan költeni. — Ezen paradoxont az világítja meg, hogy vagynak a költségek szabados, és tilos határai. Kijelölem ezeket már csak azért is, hogy egyszersmind a szabados fényezésnek is — melynek mint már irám általános ellensége

nem vagyok — kitünjenek kellő határai. A főkérdés itt, melyen minden megfordul, az: Vajjon költségünk által nem háramlik-e magunkra vagy másokra valamely tetemes kár? A kik erre minden habozás nélkül, előnyösen felelhetnek, a kik annyi vagyonnal bírnak hogy — emberi számítás szerint, az az: véletlen csapásoktól elnézve — jövőjük eléggé biztosítva van, az ilyen boldog szerencsefiak nem csak szabadon költhetnek, sőt fölöslegöket nemes szükségekre ki osztani éppen kötelességök. A gazdagok aljason és igaztalanul is cselekednének ha életmodjukat, szegényesen szűkre szoritkozva, folytatnák s ekképen a vagyont halomra gyűjtván, a szükségkel küzdők számát szándékosan szaporítanák, s azok nyomorát alávaló fősvénység által tetéznék. A gazdagoknak kötelessége tisztességes kiadásai által a tehetlenebb nép osztályal — melynek segédkedésével jutottak vagyonhoz — fölösleges javaikból mintegy osztolni; az az: a szolgálati személyzet élhetését eszközözni, a szorgalmas és becsületes munkásoknak érdemlett béröket kiadni, a tudósokat, művészeket stb. tisztessen nagylelküleg jutalmaztatni. Ez uton a gazdagok költségei, a szerint a mely célra fordítvák kisebb vagy nagyobb érdemkoszorut tüznek a vagyonosok halántékaira. Az sem vétkelleni való, ha a gazdagok életök szépítésére, kényelmeikre, ártatlan gyönyör élveik kielégítésére költenek, mert ez egyfelöl a nemes önszeretetből származik, más felöl a gondviselésnek bölcs elintézése, arra nézve hogy a kincs egy helyre össze ne halmozódjék, egy szekrénybe ne rekedjen, hanem azok is boldoguljanak belöle, kiknek az ilyen gazdagok — különben talán — egy garast sem adnának. Szintigy meg vagynak a hivatallal járó tekintélynek vétektelen költségei.

De mindezeknél nemesbek, s nagyobb érdemszerzők a mások boldogítására, a közügy virágoztatására tett kiadások. A kiadások melyeket a gondos szülék gyermekeik kiképzésére nevelésére fordítanak; a kiadások, midőn a magasb érületü nemes lelkek közhasznu jótékony intézeteket alapítanak vagy alapításához járulnak; intézeteket melyek a tudományok virágzását, terjedését eszközözik, az erkölcsöt nemesítik, a bünt kevesbitik, a babonát irtogatják, stb; intézeteket, melyek más-képen életbe sem léphetnének, hanem csak a gazdagok nagyszerü áldozatai útján. Nemesek és istenséghez emelők azon kiadások, melyekkel a szegények terhes sorsa könnyítésére befolyunk, a bujdosót fedéllel ellátjuk, a beteget szenvedései között enyhítjük, az árván elhagyottak gondját fölveszük. Ki tudná — ily tettek után tölünk elragadni az érdem pálmáját? —

Hanem vagynak vétek sullyal terhelt költségek is. Ezekre nézve a szabály ez: Tilos minden költség, ha csak annyival bírnak a mennyire mulhatlan szükségünk van, ugy hogy mellékességekre semmit nem fordíthatunk a nélkül, hogy magunkat a legszükségesebbekben meg ne szorítsuk. Már az is nagy eszélytelenség, midőn valaki azért szoritkozik össze ma, hogy holnap többet költhessen. Ez pedig fölötte közönséges módja

a háztartásoknak. A család egyik oldalán mesterkélty fényben mutatja magát, másik oldala pedig sötét és fekélyes; hogy néha pompás ünnepélyeket, estélyeket adhasson, huzamos ideig sajnos nélkülözéseknek súlyát viseli. Hogy egy híres mulatságban részt vehessünk, heteken át törjük fejünket, a hozzá való készület egészen kimerít. Az ilyenek magok megvallhatják, és pedig sajnos tapasztalatok után, hogy csak bolondabb életmód az övéknél nehezen lehet, mert az a gyönyör, mely az ily erőlködésből szülemlik, fölette vékonyan pótolja ki, a véle összekötött nélkülözéseket és sanyaruságokat; és azt hiszem nem példa nélküli dolgot állítok ha mondom: hogy sok vesztegetőnek, egy mai öröm, egész életére kiható bánatjába, és szorongásába kerül. És nem csak eszélytelen, hanem azon felül mélyen vétkes is, a ki elpazarlandó pénzét nemtelen uton keresi, magát adósságokba temeti, jóságát, drágaságait lassanként eladogatja. Bizonyára nem lehet szabadosnak mondani az olyan költséget, mely az embert csalásra kényszeríti, és hűtellen házigazdává, rossz szülévé vetemíti, mely miatt az ember a rá bízott pénzt elsikkasztja, becsületét, jó hírnevét bemoeskolja? Pedig ezen örvények azok, melyek felé siet, rohan az eszélytelen tékozló. Bizonyára kárhoztatandó az olyan költség, mely miatt az embernek fizethellen adósságokat kell magára venni, s oda jutnia hogy a reggeli fölébredést rettegi „s estve nyugtalan fekszik föl ágyába, nappal félénken, és hitelezői előtt bujkálva megyen az utcán.“

De nem részletezem tovább ezen közönségesen tudva levő dolgokat. E tekintetben mindent össze foglal ezen rövid szabály: Vagyonod használásában légy takarékos és becsületes. Bölcs és okos ember másképen nem is teszén, tudván hogy a legnagyobb gazdaság is elfogy, és a tékozló gazdag koldussá leszen. Nemes lelkű ember takarékosan kezeli vagyonát, hogy a közhasznu vállalatokat, tudományos, és művészeti intézeteket gyámolíthassa, tudván hogy ezeknek részét, a gazdagok kezére bizta a gondviselés, s a ki olyan hűtellen hogy ezeket a hazai nemzeti intézetek virágzásától megvonja, és csak maga költi el, és emészti föl, méltán a haza ellenségének nevezhetjük azt. Minden hazafiui nemes tett meg annyi elhíntett mag, melynek kifejlendő gyümölcseit egykor a maradék élvezendi. Ennél fogva a haza a nemzet jelen virágzása, dicsősége, s az emberiség folytonos előmenete, az egyes tagok buzgó közremunkálását igényli, és midőn a nemzeti tökéletesedés épületének alkatrészei számbavételnek, a magát munkátlanul hátra huzó rossz polgár, sehol, vagy csak átokkal terhelve fog említettetni. — Kicsit-e vagy sokat tettünk a közjóra? magában mindegy, csak hogy annyit tegyünk, a mennyi erőnkől telik.

Baló.

Temesvár kereskedelméről.

(Folytatás.)

Hátra van még a B. H. egyik óhajására tenni észrevételt.

Érintve van t. i. ott, hogy tanácsos volna a már ugyis spekuláló birtokosnak magát a semmi formális előzménnyel meg nem szorított terménykereskedési kezeltetbe bejegyeztetni, hogy így a hitelintézetektől olcsó kölcsönt kaphasson.

Ezt ugyan többen tették eddig már, de én nem tanácslom, nemcsak, mivel a terménykereskedési cég bejegyeztetésére a kereskedés rendszeres tanulása ugyan nem kívántatik, de az általános ismeretek követelteknek, mik a rendszeres könyvvitel által a hitelezők jogait ellenőrzékek, és a vagyonállapotot evidentiában tartásák. Már pedig egyik földbirtokos sem fogja a kereskedelmi alapot egyéb vagyonától elkülönözve vezetni, de hiában is tenné, mert a kereskedő nemcsak kimutatott alapjával keres hitelezői iránt, de mindennemű egyéb vagyonával is: zavarva pedig a gazdaszat könyvvitelét a kereskedésivel, több könyvviteli képességet követel, mint hogy azt rendes díjazott könyvvivő nélkül a birtokos tehetné. Lesz-e pedig a bejegyeztetés által annyi haszna a hitelintézetek olcsó pénzeiből, mint mennyibe könyvvivője kerül? kérdés.

Másfelől nem tanácslom a bejegyeztetést, mert kevés kivétellel csak kést adnánk a gyerek kezébe az olcsó pénzszerzés által. E kifejezést ugyhiszem nem kell tovább bizonyítgatni.

Hogyan juthatnak hát a birtokosok olcsó pénzhez? kérdi az érdekelt fél?

Ez kétféleképp történhetik: vagy a hitelintézet használata által, vagy magánosoktól.

Igaz, hogy a hitelintézeti kölcsönök sok formalitásaik mellett is 10—12%-ira mennek, de olyan birtokosnak, ki jövedelménél nagyobb beruházást tenni nem akar, de ezt évről évre bővíteni óhajtja, például egyik éven gépeket, másikon olajmalmot akar venni, sokkal tanácsosabb, mint mindezeket egyszerre beszerezni, de az által a banknál adósodni el, mert a hitelintézet pénztől csak félévig fizet kamatot az 5% két év alatt 10; a banknál ellenben két évig 6% fizetvén 12, s a zálogjegyek eladási vesztesége e két évre felosztva megkészszereszi a terhet. Mindazon gépeket, malmát stb. azonban egyszerre felállítani, csak azért, mert első évben egyszerre jövedelmeznek, annyi mint a takarónál tovább nyujtozni, mi oly birtokosnál, ki ezt csak kölcsön által eszközölheti, éppen nem tanácsos.

Magánosoktól, névszerint kereskedőktől is kaphat azonban a birtokos új terméseig előlegezést.

E pont az, mi ellen a B. H. leginkább kikel, mert óhajtja, hogy a birtokos a terménykereskedés neve alatt leginkább pénzületekkel foglalkodó osztály körmei körül kiszabaduljon.

Ez óhajást ugyan osztom, de hiszen az a birtokos hatalmában van, csakhogy egyszer már ideje, hogy a hibát önmagokban is felkeressék a földesurak, s azt javítsák.

Híres pedig a földesuri osztály a szó és kötelezettség megneemtartásáról, auctoritáson fellépés és bírósági fenyegetőzéstől és gyakran azon iparkodásról

is, hogyan szedhesse rá viszont a tőle nagy kamatot húzó kereskedőt.

Már pedig ily körülmények közt solid kereskedő nem fog a birtokosnak előlegezni, azaz saját pénzén pert venni, legfelebb teszi ezt egy uzsorás, de természetesen rendkívüli kamatok mellett, hogy a hoszu előtte álló peridő alatt is pénze ne csak az 5-ös kamatot hozza.

Keresztényies feltételek mellett kész a kereskedő a birtokosnak pénzt előlegezni, csak hogy ez is neki némi előnyeket biztosítson, mivel saját magát ugysem károsítja.

Legkaposabb előny a kereskedőnek, ha minél előbb készül el vásárlásával, szállítsa tehát a földesur gabnáját az első nyomtatáskor mindjárt, úgy szívesen láttatik a kereskedőtől, és kárt sem vall, mert pénzre lévén szüksége, ha az előleget nem kapja, kényszerülne ugyanis a gabnája elejét azonnal áruba bocsátani, mi által azon árt nyerné, mint a kereskedő vele leszámol.

De ezen kedvezményt az ezredik földesur sem teszi az előlegező kereskedőnek, legalább a bánágiak nem, hanem huzzák, vonják a beszállítást, hogy az alatt tán az árak felebb mennek, s így a kereskedő pénzével speculálnak, mi már előre zsebükben volt, s ötlet még a gyors rakomány összeállításának előnyétől is elütik, minek egyedüli reményében adá az előleget.

Az ily furfangokkal (minek érthetőbb nevét kihagyom) a solid kereskedő el van idegenítve s inkább hagyja pénzét majus elejétől augusztusig a banknál 4-es évi kamat mellett heverni, mint hogy birtokosnak előlegezze, tudván, hogy semmi előnyben sem részesül csak bajba keveri magát, miután legtöbb esetben még csak a jobb minőségű gabnából sem kap, hanem ócskát, s ha el nem fogadja, vagy bíróság elé idéztetik, vagy várhat télíg és tavaszig a pénz megtérítésére.

Példa elég van rá.

(Folytatás következik.)

Szeleburdi Miska naplójából.

Temesvár Septemberhó elején 1958. A napokban Buziásról jöttem, kocsin ugyan, de csaknem jobb lett volna gyalog jönni.

Oly borzasztón mint az a buziási út csak a mindennapos hideglelés rázott meg.

Jobban nem hiszem, hogy rázta volna meg Krisztus a vargát, mint ez az út engem megkínzott.

Ez alkalommal felfogadtam magamban, hogy több comisiót soha sem vállalom.

Egy buziási nő megkért, vinnék be Temesvárra férjének egy üveg tejet. Én elvállaltam, de midőn beérkeztem a várba — vaj lett belőle.

Tisztán ugyan nem tudom a buziási utnak vagy a temesvári kövezetnek köszönhetem ezen akaratom nélküli átváltozását a tejnek.

Annyit azonban tudok, hogy annyit szenvedtem, hogy bátran elmondhatom: több volt a baj, mint a vaj.

Hogy a tej nem eredeti állapotban érkezett rendeltetése helyére nem csoda, mert — mások is másként térnek onnan haza.

A vaj által azonban a férj csak nyert, mert ha nem is igen van mit aprítani a tejbe, legalább lesz mit kenni a kenyérrre.

E fürdőhelyről nem lehet elmondani, mit a magyar mondani szokott: nyáron minden bokor ád szállást, — mert itt sok a bokor, de kevés a szállás.

Van ugyan egy nagy szálloda, de kevés vendég száll oda, mert kevés a szoba, — azért bakot sok vendég lő, ki arra bizza magát, hogy van ott vendéglő.

Csak az udvar tágas, eltérhetnek egymástól az udvarlók. Az udvar három kapuval bír, azokról tehát legbővebben van gondoskodva, kik bucsút szoktak venni a kapufélfától.

Azonban az idő oly sötét, oly borus volt mindig, hogy azon megsem lehetett ütközni, ha valaki elment és azt sem mondta, hogy befellegzett.

Az istálló elég terjedelmes ugyan, de itt csak oly férjnek lehet helye, kit elnevez a neje lónak, hol deresnek, hol fakónak.

Szín van elég, de színmutatók sem hiányzanak, kik színeskednek, hogy nem annyira a kura mint az otlét idejét meghosszabithassák.

Ez igen kellemetes, kivált ha az otlét nem más mint egy légy ott az alatt az idő alatt, míg a férj tartozkodik másott.

De azért is kellemetes Buziáson a légyott, mert nem igen van szűnyog avagy légy ott, melyektől más fürdőhelyek hemzsegni szoktak.

A tág kocsiszinen kívül látható itt sápadt szín is, de ez csak addig tart, míg a nők ide megérkeznek és a férjek el távoznak.

A tánc, zene a vig társaság, az erőteljes viz, a jó kedv elűzi azt, s pirosuló rozsákat ültet az arcokra.

A társaság itt igen vígan mulat, felejt jelent és multat, mind a mellett hogy itt sok a nefelejts.

Itt megfordítva áll, mit a magyar mondani szokott: reggel tánc, este lánc, mert sokan este táncsal kezdik és másnap reggel a szerelem rózsá láncaiban fűzve látják magukat.

A társaság oly könnyen táncolt, nem csoda, belé szoktunk már mindnyájan úgy táncolni mint más fűtöl.

Több nőt láttam kik a tánc kezdete előtt állíták, hogy táncolni nem fognak, de alig szólamlott meg a zene, a vigadók közé vegyültek; — akkor láttam, hogy mily könnyű Katót táncra vinni.

Aztán hogy több nő adott szavát meg nem tartá, nem első eset, az eddig már igen gyakran meg esett.

Buziáson egy nap oly jó, széles kedvű lehetett a társaság, hogy lábai alatt megrezgett a föld, minek következtében történhetett azon különben megmagyarázhatlan eset, hogy a Bakovári középületek mind megrepedtek mint Jericho falai.

Különös, hogy mind az a mi köz a mai világban, oly gyenge rossz lábon áll, és a legcsekélyebb mozdulatra összedülni kész.

Oly borzasztó hasadások látszanak azokon a Bakovári középületeken, mintha itt vívta volna Gedeon híres csatáját, és verte volna össze cserépfazékait.

Az ily hadvezéreknek és a cserépfazékokkal hadviselésnek nem örülne senki annyira mint a lippai fazékasok, kik között az ember önkéntelenül felkiált: soha sem láttam annyi cserepet.

Buziáson mindenütt szörnyű nagy a léghuzam, azért sokan szenvednek ott fogfájásban, hanem mind a mellett az a jó, hogy mindegyiknek másra faj a foga.

Ha még csak néhány óráig ott maradok, nem tudom, nem estem volna magam is hasonló fogfájásba.

Ily bajokban azonban nem segít annyira a kura mint a kurizálás.

Ámbár az ily kura roszul üthet ki ott, hol fogas a férj és egészséges ütereje.

Sok embert láttam, ki egészségesen, épen jött oda, és néhány napi ottlét után sántikálni kezdett, s pedig oly szembe-tünőleg, hogy mindjárt látni lehetett, miben sántikált.

Noha ha az ember nem jár az egyenes uton nem is csoda ha sántikálni kezd.

A párk szép, csinos, csak az az egy baja, hogy este szörnyen sötét, könnyen csizmadiát foghat itt valaki, ha azt hiszi, hogy lámpák világánál mehet haza.

A lámpák világát a hold, és ennek távollétében a Szent-János bogarak pótolják.

Ha ezek némi villágosságot nem terjesztenének, sötét volna a faluban.

Csak a zsákban és téntatartóban lehet olyan sötétség mint ezen parkban lenni szokott.

Azért e nagy sötétségben úgy érzi magát az ember, mint a macska, melyet zsákban árulnak, vagy a légy, mely a téntatartóba esett.

Én nem hittem az első este, hogy ily sötétség egy fürdőhelyen lehetséges, és azt gondoltam először, hogy tán szemeim szenvedtek, miután nappal annyi szép nő ötlött szemembe.

És miután ezen hiedelemben valék, csak tapogatoztam magam körül és úgy kaptam a világosság után mint szent Bernát a menykő után.

De mind hiába, a sötétség csak akkor szokott távozni, s a világosság akkor beállani midőn — virradni kezd.

Buziásnak eddig igen csekély fényoldala, s tán azért is oly kevés ott a fény.

De sajnos, hogy éppen ezen fénypontok e fürdőhely leg-sötétebb árnyoldala.

Buziás ezen egyedüli fényoldaláról ellehet mondani, mint az egykori német philosophus magáról mondott: senki sem értett, csak egy volt, a ki értett és az is: félre értett.

Buziásnak is csak azon kis világító bogarak egyedüli fényoldala, és ez is — árnyoldala.

Egy rendeletben olvastam, hogy minden vendég, ki tovább időzik itt három napnál a zenére és világitásra bizonyos összeget adózni köteles.

E rendeletet felszegezve láttam, s nem hiszem, hogy a buziási vendégek azt szokták ezen rendelet megtartására felelni: minek tartani ha jól oda van szegezve.

És éppen azért, mert hiszem, hogy ezen rendelet nem szokott irott malaszt maradni, s a vendégek akár nemes akár nem, a reájok mért adót szívesen leróni szokták, kívánatos volna, ha jövődöben a hold és a bogarak a világitás kötelességétől fölmentetnének.

A douche még nem tökéletesen kész, azért vannak, kiket semmi sem douchiroz.

A hideg fürdővel majd úgy jártak, mint az egykori kupa tanács, mely fedelelet tétetett a napóra felett, hogy az eső reá ne essen; az előbbi fedél a hideg fürdő felett hasonló fonák eljárás volt.

A meleg fürdők jók, csak hogy kevés számmal vannak, holott a várakozók számtalanok.

A meleg fürdők szaporításáról tán azért nincs gondoskodva eddig, mert miután majd mindegyiknek a mai világban nagyon is melege van, és az embernek minden oldalról befűtenek, számítani nem lehetett, hogy a meleg fürdők annyira kaposak legyenek.

Fürdő helyen ugyan minden vendég izzadni szokott elegendet, ha meleg fürdőbe nem is megy.

Hogy mikép fog kinézni Buziás esztendőre: qui vivra, verra.

Levelezések.

Drezda július hónapban 1858. Mi magyarok újabb időben gyakran kelünk utra külföldre, s Drezdában időzésem első 24 órája alatt öt magyar utazóval találkoztam, ezek közt a kecses gr. Vay urnővel Szabolcs megyéből, és Hallébol haza utazó két papjelölttel. Mind az öttel a világhírű képtár tere-meiben hozott össze a véletlen, mely külföldön ily esetben szerencsésé teszi a magyar utazót.

Utleírások anya-nyelvünkön szintén nem hiányzanak, és csak mielőtt tollhoz nyultam, tettem le kezemből szellemdus Bulyovszky Lilla asszony utinaplóját, melynek Drezdát illető részét lapozgatám. Mint művésznőhöz illik Drezdában, hol Dawson és Devrient működnek, a művészetet nem hagyja említlenül; de a festőművészet körében, ifjabb Holbein János Maddonnájának tér hiány miatt elhallgatása által, véleményem szerint lényeges mulasztást tőn; mert ez által a német iskola műveinek legremekebb, és említett néhány olasz műnél minden esetre nagyobb becsü művét mellőzte.

Ha nem is helyesen, kimerítőleg tájékozó kalauz könyvvel, minthogy Varga ur legujabb művét, ilyennek el nem fogadom; de a külföld nevezeteseb helyeinek nem ritkán érdekes leírásával szintén el vagyunk látva; ezen leírások közül azonban hanyadik terjeszkedik ki csak oly terjedelmesen is a művészetre, mint az érintett utinapló? melyben főkép az utazó művésznő szakmájához tartozó színművészetet illő figyelemben részesítve tapasztaljuk.

Műalkotásokban szintugy, mint mások műalkotásainak leírásaiban felette szegények, fagyponon állunk, melyen kebelünk a művészet isteni adományai iránt nem melegülhet. Hogy művészetünk legyen, a műszeretet ébresztésére kell törekednünk. Most már élő művészet vezeli be a nemzetet, valódilag művelt nemzetek sorába. Művészet nemesíti az izlést, és szelidíti az erkölcsöket. Hatalmas indokok, mik a művészetnek köztünk meghonosítására ösztönül szolgálhatnak.

Ezen töretlen térre lépni, utazásom közben a külföld művészetével megismerkedni s ennek remkeit honfiainnak bemutatni részemről eltökéllém. Leírásaimat némelyek unalmasaknak, s érdekteleneknek találandják, a képek, szobrok, az épületek hosszadalmas leírása miatt tán boszankodni fognak; ám de ily utató dolgok leírásával más művelt nemzeteknél, például a németeknél ez előtt már régen, s nálamnál hasonlitlanul nagyobb tehetségek, mint Goethe, Winkelmann, Schlegel és mások szintén foglalkoztak s így azok csekélységeknek még sem mondhatnak, sőt a civilisatio színvonalán álló nemzet irodalmából nem is hiányozhatnak.

Drezda azon kevés városok sorába tartozik, melyeknek kellemessé alkotására a természet a művészetet kezelt fogva egyesült. A jelenkor művészeti jelentőségében Drezda más német városoknál, mint Berlin, München, s a festészetben Düsseldorfnál is hátrább áll, mert Drezdában külön festőirány, saját iskola nem keletkezett; de művészeti jelentősége régieb azokénál, és képtára különösen oly nagy kincseket foglal magába, hogy Németországban méltán elsőnek tartatik.

És miként jutott az aránylag kicsiny terjedelmű ország fővárosa, melyben Kranach Lukács kivételével uttörő honi művészek előpéldányai nem igen léteztek, mely mint említettük irányadó saját művészeti iskola megalapítására föl nem vergődhetett, s melynek közpéntára rendelkezés alá vehető kincsekkel a műrekek megvásárlására nem bírhatott, ily nagy jelentőségre.

Azon időszakban, midőn a műrekek birtokosai, kicsiny epigonjai az elhunyt nagy mestereknek, azok értékét nem becsülték, s azok birtoklásához nem is ragaszkodtak annyira mint mi, kik alkotásuk idejétől távolabb esünk, midő az államok finansiai helyzete műrekek vásárlását inkább engedé mint most, — a 18-dik század közepén 3-dik Ágoston lengyel király és szász választó-fejedelem ült a trónon 1733—1763 s a szerencsés véletlen Brühl Henrik személyében egy ministert adott

melléje, ki műkincsek szerzését, vele együtt szenvedéllyel üzte, s ezen nemes szenvedély teljesítésére minden alkalmat felhasznál.

Fejedelem által választott tanácsnok, soha urát nem hódította annyira erkölcsi hatalma alá, mint Brühl minister 3. Ágostont. A fortélyos udvaronc, a befolyásának ártható embereket mind távolította ura környezetéből, önmaga azonban mindig személye mellett volt, s egész napokat időztek együtt, szóváltás nélkül. A munkátlan király pipázva töltötte idejét, és gondolataiban tervekkel foglalkozva mindig csak kérdező — „Brühl van-e pénz?” Hogy — „igen Sire“ feleletet adhasson Brühl a pénztárat kiüríté, s az országot adósságba dönté.

Brühl temérdek pénzt adott ki fejedelme udvari, — de még többet saját háztartására. Két száz inast tartott, tiszteleti őrségét jobban fizette, mint királya, asztala az étválgás ne továbbját, palotabutorzata az elegancia, s pazarfény mintáját képezé, hogy méltán mondható felöle 2-dik Fridrik: „Brühl a század embere volt, kinek legtöbb ruha, óra, csipke, csizma, s cipő darabja volt. Cäsar azon szépen hajfodrozott, s illatosított fejek közé sorolta volna, kikől nem félt volt.“ — Pompa s fényszeretete a művészet és tudomány fölvirágzására Szászországban hatalmas befolyást gyakorlott. Hajdani fényüzéseinek színhelye az ugynevezett Brühl-terasse, s palota az Elba partján, jelenben is Drezda legkitünőbb helyiségei közé tartozik.

(Folytatás következik.)

Szarvas sept. 10. — Utóbbi tudositásom óta a gazdaság körében egyébb változás, mely felelítésre méltó lenne, nem történt, minthogy tegnapelőtt éjjel és tegnap egész nap esett az eső, mely nagyon jókor jött a repce vetésekre, miután a bolha — ezen egyik legnagyobb ellensége a gyenge repcének, — itt ott már mutatni kezdte pusztító hatalmát; de úgy hiszem, hogy e jó eső — kísérve hideg éjszakai szél-től, nem csak mohó étvágyától, de gonosz életétől is megfosztandja! — Repcéről levén szó, nem mellőzhetem felelítését, miszerint határunkban annyi repcét vetettek ez évben, mennyi ember emlékezetére még nem volt!... A koraiak már

kikeltek, s szépen diszlenek: ha jó termés lesz, füttyülésért is lehet jövő évre repcét kapni; ha pedig nem sikerül, az a hasznunk még is megmarad, hogy vagy még az őszön búzát, vagy ha tél teendi tönkre, — tavaszt ugarolt földbe vethetünk, a mi bizony már az itteni földeknek is nagyon elkél, lévén nagyon kizsarolva a folytonos termelés, roszt szántás és nagyon ritkáni trágyázás miatt. — A gabona ára az utóbbi napokban néhány xral csökkent; a tavali repcét 13 fp. köblét nagyobb mennyiségben is megveszik.

Mi most gyakran részesülünk szellemi élvezetekben, mert alig hagyott el Ujfalusy színésztársulata, jöttek az aradi zenészek, s Goidinger vezénylete alatt zeneestélyt rendeztek a Bárány vendéglőben; de művészi játékukkal nem egyező arányban volt a hallgatóság képviselve. — Most pedig a téli sasonra Kolosvárra szerződött Havi van köztünk társulata egy részével.

Erdélyi hazánfia Czecz Márton ur külföldön, műtanulmányozás végett tett utazásából vissza térvén, többek között városunkat is meglátogató, s fényképészi (photograph) műtermét a közönség szolgálatára megnyitá. Képei jól sikerültek, s jutányos árai is ajánlják. Kaphatók nála igen jól utánzott műegyleti s egyéb történeti képek igen csekély — dbja 30 xp. — árért. S most már, hogy a közönség meglegedését kiérdemelnie sikerült, alig képes a sűrűn érkező megbízásoknak eleget tenni.

A szomszéd Gyoma mezővároskához közel levő pohalmi pusztán borzasztó esemény történt: elmondom azok részére, kik az önmagokon uralkodás nehéz mesterségét nem igen értik, kiket a szenvedély ragad jóra, roszt egyiránt, feltarthatatlanul, itt a példa tanulhattok!... Egy köztiszteletben álló gazdatiszt J....ek, nejét, — elébb vérig kínozza, de ezzel meg nem elégedve, fegyverét ragadá kezébe, s a földön fetrengő, elkínzott nőt barbár kegyetlenséggel föbe lötte! A rég idők óta köztük uralgó egyetlen élet fejt meg e borzasztó tett okát. Öt gyermek siratja a meggyilkolt édes anyát, s a méltó büntetést börtönben váró atyát!... A férj 48, a nő 42 éves volt. Mit mondjunk a miveletlen köznép olykori baromi tetteire, ha mivelettebb ember is ilyenre tud vetemedni!

r. l.

T Á R C A.

Az achemenidák utóda.

Irta

T h ö b e y.

(Folytatás.)

Ardesir, Szaszán fia, szólt végre a hercegné a megindulás hangján s mintegy félénken keresgélve a kifejezéseket, Ardesir te életem mentéd meg saját életed veszélyeztetésével; nemes lelked bizalmat ébreszt bennem, oly bizalmat milyet még nem éreztem senki iránt. Ne csodáljad hogy előttem, kit ma látok először, feltárom lelkem legbenszejét. Oly lények kik nem ösmernek egyebet mint durva zsarnokokat és hízogó rabszolgákat, ha egy őszinte jóakarónak látszóra találnak, csakhamar bizalommal simulnak ahhoz.

Ardesir, folytatá Parmys remegő hangon, te megmentél a haláltól s most én arra kérlek, mentsél meg attól mi előttem borzasztóbb a halálnál. Én reám rémitő sors várakozik: tudod hogy most Róma trónján egy szörnyeteg ül, neve Heliogabalus. Tíz nap előtt követek érkeztek hozzánk, ama undok, kicsapongó szörnytől, kik kezemet kérték meg urok

számára, és a király, a zsarnok Artabanus teljesíteni ígérte kívánatokat, s könnyeim nem voltak képesek, őt tagadó válszra birni.

Ardesir kínos szurást érzett szívében, s arca halálos sápadt lön, pedig ő maga sem bírta magyarázni e szokatlan felindulást, hisz neki ugy is mindegy lehetett, akár a római császár akár egy parth főur nejévé lesz e hölgy, kinek birhatását remélni, örültségnek tartotta volna.

Ardesir lelkét, sujtó villámkép cikázta át egy gondolat s szívében egy új, kínos eszme fulánkjának szurását érzé: miért irtózik e nő annyira a római császártól, kit nem is ösmer, s kit ifjunak, szépnak s a hölgyek legnagyobb hódolójának mondanak?

Urnöm, szólt Ardesir remegő hangon, te bizalmadra méltatál s ez okból talán meg fogod bocsátani, ha oly kérdést intézek hozzád melyet tenni valóban vakmerőség s mélyet csak azért intézek hozzád mert annak megoldása, szoros összefüggésben áll bizalmad eddigi nyilatkozataival.

Oh hercegnő, szólt Ardesir, miután szemci Parmys bátorító tekintetével találkozott, nem gyöngéd kötelekek tünnetik-e fel előttem oly borzasztó szinben a sorsot, mely reád, mint a római császár nejére, várakozik.

Parmys néhány percig, csodálkozva tekintett Ardesirra, mintha nem értette volna hogy mit mondott, azután büszkén szólott:

Nem! Anahidra mondom, soha sem ösmertem az érzést melyet szerelemnek neveznek.

Ardesir e szavakra kissé könnyebben lélekzett, bár a fagyasztó büszkeség melyel azok mondtak, kétségbeejtő hatással volt rá.

Ardesir, szólt a hercegnő hosszas szünet után, tőled várom megmentésemet.

En tőlem?! kiáltá Ardesir a legnagyobb meglepetéssel, mit tehetek én szegény közharcos; hogy változtathatnám én meg azt, mit legmagasabb helyen elhatároztak?

Oh Ardesir, szólt a hercegnő véghetetlenül édes, kérő kifejezést fektetve hangjába, ne fosszál meg végrementemől, ne engedj kétségbe esni, mert ha beléd helyezett bizalmam csal, s nem fogsz megmenteni attól mi borzasztóbb a halálnál, úgy éltémert nem fogok neked köszönetet mondani, mert akkor átok és kín lesz életem.

Hercegnő, szólt Ardesir lelkesedve, villogó szemekkel s forró vére a legsebesebb rohammal keringett ereiben, hercegnő, mire én csekély erőmmel képes vagyok, azt megteendém és sajnálom hogy életemnél nagyobb áldozatot nem tehetek értetted, mert ez oly csekély hogy köszönetet sem érdemel.

Köszönöm vitéz perzsa, szólt Parmys, annak teljesítése mit tőled kérek valóban nehéz vagy talán kivihetetlen is lesz. Nekem vannak az országban hatalmas rokoñaim; ezekhez szeretnék futni, vagy ha ők nem tudnának megvédeni a király ellen, úgy Indiában, Arméniában vagy bárhol keresnék menedéket. De mikép juthatnék ki a palotából, hol minden kapu előtt örök állanak, a kertet pedig magas fal veszi körül, melyen merész férfiak, de nem gyenge nők juthatnak át.

Alig végzé el a hercegnő beszédét, midőn a távolban nevetés és csevegés, női hangok hallatszottak.

Ezek udvarhölgyeim, ő nekik nem szabad bennünket együtt találniok; siess Ardesir, távozz. Ha igaz jóakaróm vagy, és segíteni akarsz rajtam, úgy holnap ugyanazon órában mint ma, ismét megtalálhatsz e helyen. Isten veled.

Ezt mondva, könnyű léptekkel távozott Parmys azon irányban, melyből a női hangok jöttek.

Ardesir kezeit szívére szorítva tekintett a távozó hölgy után s csak midőn a kecseljes alak eltűnt a távolban, sietett vissza őrhelyére ugyanazon úton melyen jött, és nagy ideje volt hogy elérje azt, mert alig állott ott néhány percig, midőn dobszó mellett egy őrcsapat közeledék, mely őt felváltá.

V.

Ardesir eltávozta után, Parmys udvarhölgyeihez sietett de nem sokára ezeket is elhagyá és a kert legelhagyatottabb részébe vonult hogy annál háborítatlanabban engedhesse át magát gondolatainak. A különböző események, melyek e napon oly gyorsan követék egymást, annyira elfoglalák lelkét hogy rövid időre még legiszonyúbb réméről, Heliogabálali házassága ijesztő eszméjéről, is megfeledkezett. A szép Parmys most maga is elcsodálkozott ama rendkívüli bizalmon melyel oly hirtelen feltára lelkét Ardesirnak, ki előtte csaknem ismeretlen volt. Egyedül élete megmentőjéhez érzett halából származónak nem tarthatá azt, mert számtalan embert, számtalan büszke parth főnemest ismert, kikhez, ha tiszser mentették volna is meg életét, — s ezt bizonyosnak érzé — még sem viseltetett volna soha oly bizalommal. Az ifju őszinte vonásainak s módjának, melyben nemes büszkeség és egyszerű nyíltság egyesültek, kellett tehát tulajdonitnia a bizalomgerjesztő hatást. S valahányszor képzeletében összeállítá Ardesir képét, valahányszor emlékezetében feléledtek ama nemes, napbarnította vonások, az élénk, villogó szemek-

kel, akkor sebesebben dobogott a hercegnő szíve s egy előtte megmagyarázhatlan érzés lepté meg lelkét.

Szerelemnek nem lehetett ez érzést nevezni, legfeljebb is a szerelem előjelének.

* * *

Ardesir, miután felváltatott őrhelyéről, a helyett hogy haza tért volna Ktesiphonba a testőrök hadházába, gondolatokba merülve indult az erdő belsejébe s nem igen keresve az utat, bolyongott a sűrű bozóttban. Ardesirnak az volt szándéka hogy tervet gondoljon ki, mely szerint a hercegnő elhagyhatta volna a kertet. De valahányszor valamely különös szerkezetű kötélhágcsó kigondolásán törte fejét, mindannyiszor akaratra ellenére más térre mentek át gondolatai; majd az események folyamát előzve meg képzelő tehetségében, már a futáson képzelte magát. Képzetében, lovait hajtva ült félfedelű kocsiában s oldalán volt Parmys a szép parth leány; majd nem elégedve meg ezzel, felengősb képeket rajzolt rajongó phantáziája izgatott lelke elé. A büszke hercegnőt a királytól üldöztetve, rokonaitól eltaszítva, egy kunyhóban elrejtve látta, hol egy szegény perzsa szerelme által boldogítva, élte napjait meglegedetten.

Ardesir feleszmélt s most, maga előtt pírulva, vette észre hogy hova ragadta képzelő tehetsége.

Félre veleték ti gyermekes álmok, szólt Ardesir benső hangja, önmagam előtt leszek általalok nevétségessé. Mily vakmerő, mily eszelős gondolat hogy ama kevély, elkényeztetett, szüntelen hizelgőktől s szolgálóktól környezett nő, mint szegény perzsa neje tőrjön nélkülözésüket, nélkülözésüket ő, kinek eddig minden pillantásában parancsot lestek a szolgálatkész udvaroncok; inkább mintsem hogy így élne, meggyilkolná magát vagy a római császár nevévé lenne. Mily eszevesztett gondolat hogy ama leány ki, bár az ország legszébb s legelőkelőbb ifjai által van körülveve, s imádatva, ostromoltatva, ki dacára ennek büszkén állítja hogy a szerelmet nem ismeri, egy szegény közharcosnak, kit komornyikjává sem fogadná meg az ő szemeiben alacsony származása miatt, egy földmivelő fiának imádó szerelmével elégedjen meg. Igaz hogy Parmys rendkívüli bizalommal viseltetett irányomban, de ez a bizalomnak azon neme, melyel magas állású személyek, meghitt szolgálók iránt szoktak lenni.

Igen, igen, tevé hozzá keserűen Ardesir, mi alatt alig birta visszatartoztatni a szemébe toluoló könnyeket, igen én mint szolgálja fogom őt szökésén kísérni.

Mint szolgálja?

En achemenida, egy parth hölgy szolgálja!

Ez utóbbi szavakban hangosan tört ki az ifju perzsa.

Attól Ormuzd óvjon meg fiam, szólt e percben Ardesir mellett egy mély hang.

Ardesir összerenzenve tekintett fel. Előtte azon vén, tisztos arcu, ezüst szakállu mágus állott, ki Kurusgerdben oly csodálatos módon jelent meg s tünt el ismét, azon éjszakán, melyen Szaszán meghalt.

Oh hála Ormuzdnak hogy ezen, létem felett határozó percben veled találkozom bölcs mágus, kiáltá örömmel Ardesir miután reá ösmert az őszre, te benned majd oly nagy bizalmam mint Ormuzdban, te csodákat bírsz tenni.

És ezután elbeszélte Ardesir mindent mi azon perctől fogva, melyben Parmyst meglátta, történt s élénk színekkel festé szerelmét.

Oh bölcs mágus, tevé hozzá Ardesir elbeszélése végén, segítsd futásában ama hölgyet s ne hagyj elveszni azért, mert arzacida vérből származik. Az én életem, az én boldogságom az övétől függ, mi neki fájdalmas, az nekem tiszserte kínosabb, és ha ő meghalna, én elkárhoznék.

S ha kíségeteném ama nőt a kert falai közül? mit tennél akkór? Hová futnátok? Artabanus keze hosszú; s habár kelet felé Csinig vagy nyugot felé Afrikáig mennétek, ő mindenütt utól érne.

Ardesir fejével egy szomorú igen-t intett.

Es ha a poroszok utólrénének futástokon, ha a hercegnőt vissza vinnék s téged, Ormuzd kijelöltjét, s téged, az utolsó achemenidát, hazád egyetlen reményét, megölnének? s ez kétség kívül megtörténne. Nem vétek volna-e, hogy életedet mely nemzetedé, egy parth leányt adnod fel.

Ardesir szomorúan csüggeszté le fejét.

Es ha biztos menhelyet, hatalmas védőket találna is ama hölgy, kinek tekintete téged vaksággal sújtott; oh achemenida, nem buzog-e fel véred ama gondolatnál hogy midőn biztosságban volna Parmys s reád már nem volna szüksége, akkor fáradozásod jutalmául, egy tömött erszényt dobna lábaidhoz.

Ardesir szemei szikráztak.

Azt nem tenné; mondá tompa hangon.

Oh Ardesir, e hölgy büszke; ő csak egy király ne-jévé lehet.

Ugy király leszek én, habár magamnak milliókkal kel-lene küzdenem Irán trónjáért.

A magus arca egy pillanatra örömtől ragyogott, de csakhamar visszatért vonásaira a szokott komolyság.

Ardesir, nekem hatalmában áll a hercegnőt kiszabadítani s én futástokon mindaddig kísérni foglak, míg biztos helyre értek; de csak egy feltétel alatt tehetem ezt. Ardesir, ígérd meg nekem hogy mikor én tanácsolni fogom, akkor fegyvert ragadsz s letaszítod Irán trónjáról ez átkozott fajt, mely az ősi vallást lábbal tapodja.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— A Béga csatorna legnagyobb hiányai közzé tartozik, hogy Szent Mihályon alul a környező síkság alacsonyabb lévén a víz színénél, a csatorna vize csupán csak a két part gátjai által összetartandó. De ez eddig nem sikerült. A víz a gátokat rendszeren mindig áttörte, és mind két oldalán a csatornának messzeterjedő posványokat képez, míg a csatorna maga az illető helyeken hajókázhatatlan lett. Ezen közlekedési, és gazdasági tekintetben káros állapot javítására legközelebb Dörffel János nagybecskereki megyefőnök urnak sikerült a községeket rá bírni, hogy önkéntes munka által a Béga balpartját erős gátokkal védelmezzék az áradások ellen. A folyó évr e 85,000 napszám van engedményezve. A munka ezen részen folyamatban van, és jövő évben a jobb partnál is fog elővétetni, mely, miután csak egyes helyeken átszakadozva van, hamarabb is fog befejezéséhez közeledni. Ha ez megtörtént, sok ezer hold a legjobb minőségű földnek a mivelhetésnek meg leszen nyerve, a vidék egészségi állapotja javuland; — ésa vízi közlekedés egyik legnagyobb baja elhárítva leend.

— Ujszászról írják a Magyar Néplapnak, hogy egy társaságban fogadások történtek, hogy a két fogadó között a ki nem tudja a magyar lapok számát, és nevét, egy szivart tartozék fizetni. „A veszteség ugyan kevés volt, mert — ugy mond a levelező — a társaság nagy része az összes journalistikát ismeri tetőtől talpig.“ Kérjük szépen, ez Ujszászról mondatik, egy alig 2000 lakossal bíró Pest megyei faluról. Hát Temesvárot hányan volnának nyertesek ily fogadásban?

— A londoni „Times“ hírlapnak 480,000 pft. tiszta jövedelme van évenként.

— A zsendely fedelek majdnem pusztíthatlanok ha üveg-víz be mártatnak, és aztán a zsendelyek össze illesztésük után porrá zuzott, égetett, de nem oltott mésszel beszítálatnak. A méssz az üveg-vízben még hátramadt vizet felszívja, és ez által a zsendelyek oly annyira egy tömeggé összeolvadnak, hogy többé szét nem válnak, és különösen a tűz ellen biztosítvák. Ilyen üvegvizet készít Losch József ur is, a tomesi üvegyár tulajdonosa.

Temesvári ujdonságok.

* Sajnos, hogy ismét vasuti szerencsétlenségről kell jelentést tennünk. Szombaton sept. 18-án a Buziás-Versecc közti vonalon a mozdony gőzkatlana elpattant, — közelebről nem vagyunk értesítve valami bajról csak azt mondják, hogy a mozdonyvezetőt eddig nem találták. A vonat elé egy más mozdony adatván, evvel sem haladtak messzire, mert utközben a gépezet megromlott, és így megáltak. Ezen szorogatott állapotrol távirati jelentés tétellett Temesvárra, de a segély nem érkezhett, mert akkor tünt ki, hogy a távirati közlekedés is hibás, és megszakadt. A vonat csak egy Oravicáról a helyszínére rendelt mozdony segédelmével haladhattott tovább, és Temesvárra esti 1/2 8 óra helyett, éjfélutáni egy órakor érkezett meg.

* A hangászegylet megalakulván, ez tevékenységét egyelőre egy énekiskola megnyitásával fogja kezdeni. Az oktatás ezen énekiskolában october elején kezdődik, miért is szülők és gondnokok figyelmeztetnek, hogy a tanoncokat mielőbb beírassák, a mi mindennap történhetik reggeli 11—12 óra közt, Burger Antal énektanító ur szállásán (Uhrmann vagy Artnerház, 155. szám, 2-dik emelet), hol is a fölvétel előtt a tanoncok rövid vizsgálat alá vétetnek, a képességük szerinti osztályozás végett. A tanpénz igen mérsékelt, és havonkinti egy pengő forintra szabott.

* Országos vásárunk ezental nem tartatik többé a József-városban, hanem a bécsi kapu előtti térre helyeztetett át, hol régenté tartatott. Ez szolgáljon vidéki olvasóinknak tudomásul.

* Városi színházunk, f. hó 19-én nyitattott meg „Überlistet“ című bohózzal. Tegnap „Lucia di Lammermoor“ opera adatott. A bérletbeni előadások ma veszik kezdetjüket.

Kereskedelmi hírek.

Szanád sept. 16-án. E hét folytán a hozatal igen élénk, az eladók nagy mennyiségben hozzák piacunkra a gabonát, utolsó 3 nap alatt mintegy 25,000 mérő buza fordult meg piacunkon, a 85—88 fontos 17—18 firtjával váltóban került el köblönkint, a zab hozatal kevés, ára a 48 font-nak 7 firt. 30 kr. köblönkint mely nálunk egész tetejére mérődik. Árpa nálunk igen kevés természetik, köble 8 firt. Dacára hogy Bécsben a gabona árak hetenkint alább szállnak, itt a folyó áron a vevők igen jó kedvvel vesznek. Bortermésünk ugy szólván semmi; azon gazdák kik tavall 100 akót kaptak az idén 2—3 akóval kéntelenek beelégedni.

Baja, sept. 11-én. Mult héten az áru hozatal meglehetős jó volt, és a csekély vételi kedv mellett minden portékának ára lenyomatott, a buzát kivéve, melyben némi eladások történtek az eddigi árakon. — Kétszeres és rozs kevés figyelemre méltathatik, valamint zab is hiába kínálatik eladásra. A mai árak következők: buza 11 fr. 30 kr. — 12 fr.; rozs 7 fr. kétszeres 7 fr. árpa 5 fr. 15 kr. — 5 fr. 30 kr. zab 4 fr. 30. kr. váltó pénzben, pesti mérőnkint.

Terményárak

a kereskedelmi kamara jegyzetei szerint pengő pénzben.

Mérőnkint	ft. kr.		Mérőnkint	ft. kr.	
	ft.	kr.		ft.	kr.
Buza, új, 86 fontos	3	12	Zab, legjobb	1	18
„ régi legjobb, 88 fnt.	3	24	„ közép	1	12
„ középminőség	2	36	Új tengeri	1	36
„ legroszabb	2	12	Bab	2	30
Kétszeres legjobb	2	12	Burgonya	2	12
„ legroszabb	1	36	Liszt, legfinomabb, mázsa	7	—
Rozs, legjobb	1	48	Zsemlyeliszt	5	—
„ közép	1	30	Kenyérliszt, finom	5	—
Árpa, legjobb	1	36	„ közönséges	4	30
„ közép	1	12			

Kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.